

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer, vasárnapon.

Előfizetési ár:

Egy évre 4 frt = 8 korona, félévre 2 frt = 4 korona,
negyedévre 1 frt = 2 korona.
Egyen szám ára 10 kr. = 20 fillér.

Felülbe szerkesztő:

WITTINGER ANTA L.

Kiadó és laptulajdonos:

FEIGL GYULA.

Előfizetési pénzek és reciamatiók a kiadótulajdonoshoz, Feigl Gyula nyomdászhoz (városkör 81) intézendők. Nyilttér sora 40 fr. — Hirdetések nagyság szerint.

Október 1.

(A. G.)

A házassági jogról szóló 1894. évi XXXI. t. c. tudvalevőleg október hó 1-én lép hatályba. Egy nap még és a sok vajudáson keresztül ment törvény életet kap.

Ezzel egyidejűleg lépnek életbe a házasságok kihirdetésére-, a házasságkötésnél való közreműködésre- és a házassági anyakönyvek vezetésére vonatkozó törvényes rendelkezések, valamint a gyermekek vallásáról szóló törvények is.

Eme törvények életbelépésével Magyarországon a házassági jog terén új korszak kezdődik. Mert ezzel lépett be hazánk e téren is a nyugat-európai államok közösségébe.

Az idézett törvények tüzetes ismertetése és méltatása e helyütt nem képezheti feladatunkat. Ámde alkalomszerű és aktuális volta megérdemli, hogy vele röviden foglalkozzunk.

Következő kérdésekben kulminálódik szerény fejtegetésünk:

- 1.) Mi az új törvény célja?
- 2.) Miben különbözik elvileg az új házassági jog az eddigtől?
- 3.) Minő jelentősége van a társadalmi életben?
- 4.) Minő hatása lesz a nép hitéletére s végül
- 5.) Mi a különböző egyházak s azok szolgáinak feladata az új törvénynyel szemben?

Eme öt kérdésre válaszunk a következő:

1.) A kötelező polgári házasságról szóló törvényeknek bevallott és számtalanszor hangoztatott célja az, hogy a különböző vallásfelekezetek tagjainak lehetővé tegyék az egymással való egybekelést, melyet eddig keresztények és nem keresztények között a valláskülönbőség akadályozott.

Igen természetes tehát, hogy jövőben keresztény és nem keresztény egymással érvényes házasságot köthet anélkül, hogy egyik vagy másik hitét változtatni, illetve egyháza kebeléből kitérni volna kénytelen.

2.) Az országban érvényben volt kilencféle házassági jog és jogszolgáltatás anomáliájának megszüntetése és a házassági ügyekben való bíráskodásnak kizárólag egy forumra ruházása, mely a viszonyokból folyólag csakis világi lehet s melynek illetékessége mindenkire felekezeti különbség nélkül egyaránt kiterjed.

Az új házassági jog szerint a polgári házasság mint kötelező és érvényes házasság, csakis az illető polgári közeg előtt köthető.

Fennmarad természetesen a házasulandók azon joga, hogy a mint eddig volt, úgy ezentúl is a lelkes által is összehadhassák magukat; a polgári esketés azonban az egyházat meg kell hogy előzze és utóbbi csak accessorius jelentőségű, a menyiben nem előfeltétele az érvényes házasságnak.

Mindazáltal a törvény kötelességévé teszi a házasulandókat egybekötő polgári tisztviselőnek, hogy ezeket figyelmeztesse, miszerint azzal, hogy a törvényben előirt kötelességüknek eleget tettek, még nem feleltek meg vallási kötelemeiknek; azaz figyelmezteti őket, hogy frigyükre az egyház áldását is kikérjék. A polgári házasság egyszerű kétoldalu szerződés jellegével bír s annak megfelelőleg minden ünnepélyes formák mellőzésével is megyen végbe annak megkötése.

Nem véljük fölöslegesnek azt is megemlíteni, hogy a házastársak egymástól való elválásztása is nemcsak hogy könnyebb lesz, mint az eddig érvényben volt törvények hatálya alatt, de sok tekintetben nehezebb, bár kevesebb költség és utánjárásal jár.

A házassági intézmény ezentúl sem fogja nagy ethikai jelentőségét elveszíteni, ezt már a házasság célja, s az azzal járó kötelek is kizárják.

3.) Az új házassági törvényeknek jelentősége és következménye a társadalmi életben az lesz, hogy a felekezetek egymáshoz jobban közelíteni, egymást jobban megismerni és sok előítéllettől szabadulni fognak s annak folytán a társas érintkezést is előmozdítandják s a társadalmat magát is nagyobb célok elérésére alkalmasabbakká teendik.

4.) Az új házassági jog a nép, illetve az egyes felekezetek hitéletének bensőségét csökkenteni éppen nem fogja. Hisz a lelkiismeretet és vallási meggyőződést nem érintik, ellenkezőleg — még buzgóbbá fogják tenni az egy és ugyanazon egyház kötelekébe tartozókat hitük és vallásuk követelte köteleik teljesítésében és így békés és egyházuk s közvetve a társadalom javára is szolgáló üdvös versengést idéznek elő közöttük.

5. Az egyház és gondozóinak pedig továbbra is köteleme lesz, hogy híveik vallás-erkölcsi életében azok vezetői, tanácsadói, utmutatói és támogatói legyenek; őket hitükben megtartsák, a hitet bennük ápolják és fejleszszék, miáltal a humanizmusnak állandó tanyát biztosítanak a gondozásukra bizott hívők szívében.

Legnemesebb feladata az állam és egyháznak, hogy a kötelező polgári házasság életbelépésével karöltve mindketten saját hatáskörükben a rendelkezésükre álló eszközökkel a nép erkölcsi és anyagi jólétét hathatósan előmozdítsák s így fáradozásuk gyümölcsét — igen természetes — élvezni fogják.

TÁRCA.

A sárosi vár.

Irta: BOROSS VILMOS.

Mutatvány szerzőnek „II. RÁKÓCZI FERENCZ” című most megjelent történelmi regényéből.*

A sárosi vár.

Utas, kit jó vagy balsorsod a sárosi vár romjai alatt élvezet, nézz szent áhitattal a magasba, a fellegek szomszédságában heverő romokra fel. Egykor abban lakott Magyarország szabadsághőse, a nagy Rákóczi Ferencz!

Az onyészetenek indult rom, mely ma a villámok járákál és sasok fészkeül szolgál, hajdan büszke és fényes várpalota volt.

A magas bércezen ékeskedő várfokról, melyet dua völgyek és erdőkoszoruzta hegyek környeznek, Éperj sig el lehetett látni s a meddig a szem ellátott, az mind Rákóczi Ferencz tulajdonát képezte.

A lánglelkű hazafi 1694. május havában, mint Sárosvármegye örökös főispánja költözött e várba.

Azóta kétszáz esztendő viharzott el a vár fölött. Kétszáz év?

Milyen kis szám az idők végtelenjében; de nagy a népek és nemzetek sorsában.

A sárosi büszke vár romba dőit, dicső gardája száműzetésben halt meg s a magyar nemzet még hamvait sem hozta vissza a haza szent földjébe, még most is idegenben hagyja pihenni azt, ki hazáját lángoló

hévvel szeretete; ki Magyarország szabadságáért és függetlenségeért feláldozta egyéni boldogságát, vagyonát, családját, gyermekét, mindent, de mindent, a mit ember áldozatul hozhat!

„Oh, mozdulj meg végre nemzetem!

Amint haza hoztad Rákóczi Ferencz szellemtestvéreknek, az áldozatokban és szenvedésekben hasonlóan gazdag Kossuth Lajos édes apáknak drága hamvait: tégy fillért fillérre, mozgass meg minden megmozdíthatót, beszélj képviselőtökkel, szólj polgármestereknek, bíróknak, kereskedők fel adakozásokkal és óhajtatok nyilvánításával a hazafias sajtót a hírlapokat és — hozzatok haza a nagy Rákóczi Ferencznek és több biv társainak Törökországban nyugvó szent hamvait.

Magyarország ezredéves ünnepén az ország szívébe tóduló magyar népnek valjon nem fog-e Kossuth Lajos szent sirja mellől — a Rákóczi Ferencz szent sirja hiányzani?

En édes magyar népem, ki annyi sok száz forintot elfizetsz adóba, porcióba, ki kiváló alkalmakkor, minő például a név- és születésnap, lakodalom, vagy más egyéb családi ünnepség, mindenkor áldozol egy kis — tehetőség szerinti — áldomásra, emlékezz meg néha arról a nagy hazafiról is, ki már hátszáz esztendő előtt azt akarta, hogy te független és szabad ember légy, hogy ne huzd az igát, mint a jószág azért, hogy idegen nemzeteket tápláljal.

Sok, sok száz esztendő alatt csak két igaz pártfogója, valóságos édes atyja és testvére volt a magyarnak.

II. Rákóczi Ferencz és Kossuth Lajos!

Becsüljétek meg haló porait, s ha nem csináltathattok is szinaranyból készült koporsót a drága hamvaknak, mint a papok csináltattak Rómában Szent Péter csontjainak és Milanóban Boromeo Szent Károly földi

maradványainak (ez utóbbi arany koporsóját gyémántokkal is kirakták), tegyétek az édes anyaföldbe, mely kedvesebb is, drágább is lesz Rákóczi fejünk felett lebegő szellemének!

Aztán ne feledkezzetek meg egy másik kötelességről sem.

Az 1715-ik évi 49-ik törvényozikk Rákóczi Ferenczot és társait megfosztja hazájától és a haza nyilvános ellenségeinek káromolja őket.

E törvényozikk kitörölendő törvénykönyveinkből, s helyette Rákóczi Ferencz, Beresényi Miklós és társainak honfiai érdemei iktatandók törvénybe, a mint hasouló módon jövöteendő a Kossuth Lajost kitagadó 1879-iki ötvenedik törvény is!

Emlékezzetek Kossuth Lajos nagy hazánkfiának egyik gyönyörű levelére, melyben az előbb mondottakra vonatkozólag így nyilatkozik:

... az 1715. 49-ik törvény Rákóczi Ferenczot, Beresényit és követőiket a haza nyilvános ellenségeinek s az igaz szabadság felforgatóinak káromolva, proscibálta. És ez a magyar név becsületét inzultáló káromlás még ma is ott piszkolja törvénykönyvünket eltörletlenül.

Magyar népem te ezt megengeded? Ébredj fel és tisztességgel, becsülettel, törvényes uton szerezz elégtételt elhunyt nagyjaid dicső emlékének!

És most térjünk vissza a kétszáz esztendő előtti fényes sárosi várba.

A májusi nap ragyogva szórja onybe sugarait. A táj viruló ifjuhoz hasonlít. Üde, friss, eleven minden!

A vár alatt, a völgyek alján a Tárca folyó kigyózik. Keskeny, csekély folyócska ez, s miként egy nagy költő találóan megjegyezte, a nagyszerű vidéken úgy vonul át, mintha egyetlen ezüst hajszál heverne a földön vagy ez ösképzett alakzatok közé, valami

* Székely Aladár kiadása Budapest, Erzsébet-körut 32. Megrendelhető és kapható minden könyvtárbanál.

— A „Közseg és Vidéke“ előfizetőit az új évnegyed küszöbén a lap árának szives beküldésére kérjük. Vávosunk és a magyarság barátainál szives támogatásért esedezünk, hogy feladatunkat a jövőben is teljesíthessük.

A „Közseg és Vidéke“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

HIREK.

— A király névünnepe. Szeretett királyunk, *Ferencz József* névünnepe üli a nemzet f. hó. 4-en. Közseg város lakossága hódolattal szokta e napot megünnepelni s felhasználni az alkalmat, hogy szeretettel és rajongással köszöntse a királyt.

— Ev. püspök-választás. A dunántúli ág. év. gyülekezetek most tartják püspök-választó gyűléseiket. Eddig négy jelölt van, *Ipszék Sándor* soproni theológiai tanár, *Gyurácz Ferencz* pápai lelkész, *Kund Samu* répezlaki esperes és *Sántha Károly* szentlőrinci lelkész. A közseg ev. gyülekezet *Poszvék Sándorra*, a körmenői *Gyurácz Ferenczre*, a szombathelyi *Kund Samura* adta szavazatát.

— Házasságok. A tegnapi napon három fiatal pár kelt házasságra. *Menghárt Antal* honvédfőhadnagy, honvédszázalójunk egyik derék tisztje oltárhoz vezette *Sukovits Teréz* kisasszonyt Szt. Mártonból. — *Illés István*, a komeszaljai takarékpénztárelőkönyvvizsgálója *Prenner Aranka* kisasszonynak, özv. *Prennerné* leányának esküdtött örök hűséget. — *Csizmázia Márton* helybeli fiatal vendéglős *Art Róza* kisasszonynyal, özv. *Art Ferencz* né leányával kelt házassági frigyre.

— Tömeges esketések. Akik megtalálták szívük választottját és csak egyházi házassággal akarnak a páros életbe lépni, azoknak holnap, hétfő éjjeli 12 óráig van idejük a szándékuk kivitelezéséhez. Sokan vannak, akik a polgári kötést megelőzően oltár elé járultak és sietnek még holnap csupán egyházi áldással egybekelni. Közsegben a hétköznap minden napjára esett egy, két, sőt három házasságkötés is.

— Kilépő tisztviselő. *Tuczentaller Lajos* városi pénztáros, letelvéen mandátuma, a város szolgálatából f. hó október 1-vel kilépni szándékozik. Szándékát a városi tanácsnál már bejelentette.

— Afrikai vendég. Érdekes vendége van pár nap óta városunknak. *Siena Lewre* partvidékről *Frietown* városából egy fiatal néger. *Lefevre Alfonz*, alias *Koffe-Rander* európai útjában városunkat is fölkereste, hol több intézetben tört német nyelven előadásokat tart a nyugat-afrikai partvidék erkölcséről, szokásairól stb. (Senegaltól Kamerorig). A fiatal, még csak 27 éves assauti néger egy éve van távol hazájától s még három évig szándékozik utazásait folytatni, hogy európai műveltséggel térjen vissza a távol délszakra.

— Az épülő sörgyár. Serényen és látható eredménytel dolgoznak a sörgyári épületeken. A főző-épület tető alá került s belsejében már elhelyezik az óriási kátnakokat és egyéb géprészeket. A hűtő és

forrhelyek is szemmel láthatólag tésztét öltenek és jut idő a tér planirozásához is. Csupán a csakis kérdés várja még a megoldást, az egyedüli nehézség, a mit saját véreinknek okozunk.

— Zarándoklat. A közseg katolikus hívek egy része évenként elzarándokol Kis-Marton bucsujáró helyre. Az idén is akadtak szép számmal, akik mult pénteken *Eberhardt Gyula* segédlelkész vezetése alatt utnak indultak a szép kegyhely felé.

— Tűzoltók gyakorlata. A helybeli önkéntes tűzoltó-csapat mult vasárnap *Kirchknopf Mihály* főparancsnok vezetése alatt a városmajornban gyakorlatot tartott. Legközelebb megtartja idei zárógyakorlatát.

— Halálozás. *Gabriel József* tisztelt polgártársunk anyósa, özvogy *Sándorné* e hó 27-én elhalálozott és tegnap helyeztetett örök nyugalomra.

— A nyugdíjasok nyugtált. az életben lételeg igazolására nézve — nem mint eddig a plebánusok — hanem október 1-től fogva a belügyminiszter rendelete folytán — a városok polgármesterei, illetve községek bírái írják alá.

— Az erdőben. Oly kedves, lombos még az erdő, hogy mulasztást követnek el azok, akik idő felett rendelkezve nem keresik fel s nem nézik ő-zsi tarka díszét. Kedvezőbb időjárást a mostaninál alig képzelhetünk kirándulásokra. Nem süti a nyári naptestünket, nem alkalmatlankodik a bogarak zibongó serege az embernek, hanem megkönnyíti utunkat a mérsékeltbb temperatura, emlékeztetés teszi a le-lehulló falevél zizegése s a hamarosan ránk boruló alkonyat. Sok élvezetet nyújt még az erdő s bizony jó nekünk ott lenni!

— Tüzesetek. Az elmúlt héten vörös kakas kerülgette városunkat. Hétfőn éjjel tüzet fogott a sörgyárosok téglakemenczének deszkafedele s le is égett. Kedden delután Svábfalu felől jeleztek tüzet. A gyorsan kivonuló városi tűzoltócsapat a svábmalom mögött álló szalmakazalt találta lángban, de az ügyesen alkalmazott oltási művelet megtartotta a kazal kétharmad részét és elhárított minden más veszedelmet.

— Hirdetmény. Mindazon földtulajdonos, vagy haszonbérő, kinek telke a Gyöngyös folyó vagy malom csatorna mellett fekszik, felhivatik, miszerint a viz szabad folyását gátló fákat és bekrokat nyessse le s ebbeli munkálatát jövő október hó 15-ig annál is inkább befejezze, mert ellenkező esetben az illető mulasztó a vízjogi törvény értelmében meg fog büntettetni. A parttisztatás munkálatokat a malomárok mentén a városi rendőrség, — a Gyöngyös folyó mentén pedig *Glatzhofer Samu* és *Lamp János* mező-felügyelők fogják ellenőrizni, kik f. é. október 17-ig jelentéseiket ide beadni tartoznak.

Közseg, 1895. szeptember 24-én.

Tipka Ferencz,
polgármester.

— Hirdetmény. Vasvármegye alispáni hivatalának 27204/895. sz. alatti rendelete alapján ezennel közzététetik, miszerint a m. kir. anyakönyvvezető részére megállapított hivatalos órák hétköz- és ünnepnapokon reggeli 8—9 óráig, vasárnapon pedig 8—10 óráig terjednek.

Közseg, 1895. szeptember 25.

Tipka Ferencz,
polgármester.

— Hirdetmény. A rendőrkapitányi hivatal részéről ezennel közbírré tétetik, hogy az ellenőrzésre köteles

m. kir. honvédségi és ca. kir. Landwehr tartalékosai és póttartalékosai, akik Közseg városban tartózkodnak, — kötelesek f. évi október hó 16-án reggel 8 órakor a honvédlaktanyában az ellenőrzési szemlénél megjelenni. Közseg, 1895. szept. 28-án.

Porpáczy János,
városkapitány.

— Szüreti kilátások. Szőlőhegyeinken az idéu igen változatosan mutatkozik a szőlőtermés. Helyenként, hol a jég verdeste a hegyrészt, kevés a szőlő s az sem tud megérni; míg másutt megint, hol kevés, vagy éppen semmi jég sem esett, szép remény kecsgetei a hegytulajdonosokat.

— Hajnal esti harangszó. Tegnap óta reggel 5 és este 7 órakor harangoznak tornyainkban. A harangozás e változtatott időrendje figyelmet bennünket a beállott úszre s a mindinkább rövidülő napokra.

— Vasvármegyei Lapok. A Szombathelyen megjelenő „Vasvármegyei Lapok“ október hóban beleolvad a „Vasvármegyei“ -be. A két lap ezentúl „Vasvármegyei Lapok“ c. alatt jelenik meg *Kövári Kaffehr Béla* szerkesztése alatt.

— Vasvármegyei honvédség-egylet f. hó 20-án tartotta szombathelyen gyűlését. Az egyletnek 461 tagja van. Ebből városunkra 76 esik. Ugyanakkor az egylet elnökévé megválasztották dr. *Károlyi Antal* alispánt, jegyzőjévé *Kövári Kaffehr Béla* lapszerkesztőt.

— Október 6. Jövő vasárnapra esik az aradi vértanúk gyászos emlékeztető évfordulója. Épp ez okból a kegyelet adóját szombaton rójják le azok, kik a nagy idők emlékének adózni óhajtanak.

— Zászlószentelés. Mint már jeleztük volt, a rohonci önk. tűzoltó-egylet f. é. október 6-án tartja zászlószentelési ünnepélyét. A kibocsátott program a következő: 1895. évi október 5-én: 1. A megérkező vendégek ünnepélyes fogadtatása és elszállásolása. 2. Ismerkedési estély a „Rózsa szálloda“-ban. 1895. évi október 6-án: 1. Reggel 5 órakor ébresztő, zenekarral. 2. Fogadtatás a pályaudvaron és a városba vezető országúton. 3. 7/9 órakor gyülekezés a szorháznál. 4. 1/10 órakor felvonulás az ünnepély helyére. 5. 1/2 10 órakor felszentelés s szegkek beverése. 6. Szalagfelkötés a zászlóanya által. 7. Diszmenet. Délutáu: 8. 1 órakor társas ebéd a „Rózsa szállodában“. 9. 3 órakor díszgyakorlat a főtérén és diszmenet a vendégek előtt. 10. Este 6 órakor táncmultság a „Rózsa szálloda“ nagytermében és a *Gabriel-fel* sörcsarnok kertjében.

— Felhívás. A rohonci önk. tűzoltó-egylet következő felhívást intézte a megye összes tűzoltó-egyletéhez: A rohonci önkéntes tűzoltó-egylet 1895. évi október hó 5-én, illetve 6-án fogja zászlószentelési ünnepélyét megülni. Vezélve azon bajtársi szeretet által, melyet Hozzatok hasonlóan mi is ápolunk, sorainkban meghívunk Benneteket ezen ünnepélyre s kérünk Titakot, annak fényét szives megjelenésetekkel emelni. Tárt karokkal, legnagyobb vendégszeretettel s hazafüi érzelmekkel várnak Benneteket Rohonc város összes lakói. Mindnyájan versenyezni fognak abba, hogy Benneteket mint kedves, szivesen látott vendégeket minél méltóbban fogadjanak. Ismételve szives meghívásunkat, kérünk Benneteket, hogy a „Rohonci önkéntes tűzoltó-egylet parancsnoksága“ címe alatt ziveskedjétek velünk f. év szeptember 29-ig közölni, hogy egyletetek az ünnepélyen képviselve lesz-e? Bajtársai kézzszorítással és hazafüi üdvözléttel maradtunk

Rohonczon, 1895. évi augusztus hó.

A rohonci önk. tűzoltó-egylet.

félenk kigyó causzott volna — inkább elrejtőzni, mint feltűnni.

A várbán nagy nyüzgés, sürgős-forgás van.

Fényes vendégég gyült egybe, hogy egyrészt hős *Zrinyi Ilona* gyermekét, a viruló ifjúvá fejlődött fejedelmet viszontláthassák, másrészt jelleu lehessenek annak főispáni fényes beiktatásán.

Ott vannak: szeretett sógora gróf *Aspermont*, a kiküldött királyi biztos, gróf *Erdődy György* az addigi főispáni helytartó és ennek neje, *Rákóczi Ferencz* nagy-néje: gróf *Rákóczi Erzsébet*; továbbá *Sárosvármegye* nemes urai, birtokosainak színe-java, ősi családok dús-gazdag ivadékai, legtöbbszire olyanok, kiket *Rákóczi* még gyermekkorából ismert.

Megjelentek az emlékeztető ünnepélyre: *Radics András* volt munkács, *Izdenczy Márton* volt tokaji, *Szirmay Miklós* volt regécsi és *Faygel Péter* volt kassai kapitány.

Kassa, *Bártfa*, *Eperjes*, *Kis-Szoben*, *Abauj*, *Szopos*, *Torna* és *Zemplén* követői.

Kap Gyábor Tököllynek volt udvarbiztosa, báró *Szirmay István* kir. ítélőmester, *Sztankay János*, *Melczér János*, *Berzeviczy László*, *Ladomérzky László*, *Pelaőczy András*, *Ginther Jakab*, *Fejérváry István* és sok más főúr, nejeivel, leányaival.

Maga *Rákóczi* gyémántoktól, drágakövektől villogó diszmagyar öltözetben, kardosan jár vendégei között.

Az öröm és lelkesülés óriási, szinte viharos.

Künn az udvarházban a cselédesség és benne a várszlatt elterülő pázsitos völgyben a nép mulat. Óriási hordókat ütnek csapra, ökröket sütnek, muzsikálnak, tánczolnak, vigadnak és elietik szeretett urukat — *Rákóczi Ferenczet*.

Midőn az ifju fejedelem főispáni székét elfoglalja, a várfokán eldördülnek az ágyuk és végig zugják a messze tájat.

Alulról, a népünnepe helyéről, dürgő mozsarakkal és éljen rivalgással felelnek.

Az ifju fejedelem szeméiben köny rezeg.

Regen nem látott hazájában imádat-szerű szeretet vette körül, olyan szeretet, minőt csak édesanyja kebelén érezett.

Ősz főurak, vitéz katonák és nemesek, örömmükben airtak, mint a gyermek.

Rákóczi Ferencz délezeg alakja, lovagias megjelenése, magas röptü szellemes beszéde és a beszédben megnyilatkozó forró hazaszeretet, könyekre ragadta őket, airtak örömmükben, mert az ifju fejedelem megjelenése új reményeket ébresztet kebelükben. Az elnyomott magyar kaza felszabadítóját, megmentőjét látták az ifjuban.

A beiktatási ünnepély nagy fényvel és lelkesedéssel foly . . . A karok és rendek beszélnek szépen és lelkesen . . . *Rákóczi* meghatottan és elragadtatással válaszol . . . *Kupák* kocczannak, serlegek csendülnek . . . A tágas fegyvertemen kiürítették s a nehéz selyembe, bárszonyba öltözött hölgyek és délezeg lovagok tánczra perdülnek . . . A zene szól, a hegyaljai kitünő aszuszölő nektár fogy . . . A szemek ragyognak . . . keblek pihegnek . . . édes, mámorító és elragadó minden. *Pirkadni* kezd.

Künn a hegyek mögött a világítás tündérajátéka kísért. Az ég piros, a hegy kék, a völgy szürke, ködös. A *Tárcza* keskeny szalagja ezüst színű s reszketve veri vissza a felkelő nap előre küldött aranyos fényét.

A nép már régen nyugodni tért. Szépet álmodik . . . A megjött ifju fejedelemtől, a ki kenyeret ad a népnek, a ki dolgoztat ugyan vele, de nem kívánja a népnek bőrét, zsirját, minden erejét!

Az urak és urhölgyek most mennek pihenni. Oczaiakon a boldogság pirja ül . . . Aludjatok! . . . *Rákóczi Ferencz* honszerelmében nem fogtok csatlakozni soha! . . .

Midőn mindenki lenyugszik s minden lecsendesül, *Rákóczi Ferencz* karoufogja szeretett sógorát s kimegy vele a bástyafokra.

A nap most buvik föl a hegyek mögül. Az iménti tarka színek biborfénybe olvadnak össze. A völgyek mélyéből szertefoszlik a szürke köd, s harmatkönyben uszik fű, fa, virág.

Az ifju fejedelem gróf *Aspermont* karjára támaszkodva, ott áll a bástyafokon.

Gyönyörrel tekint végig a nagyszerű tájon s néma áhítattal üdvözli a felkelő napot, melynek vérvörös aranyos sugarai rózsaszínre festik amugy is üde orczáit.

Szép arca elborul . . . gróf *Aspermont* aggódva nézni ifju sógorának borús arcát.

— Bocsáss meg, bogy terhellek, s nem hagylak

még lefeküdni, mondja *Rákóczi* s kebeléből nehéz sobaj tör fel. Veled beszélni enyhülés nekem . . . Oh, *Aspermont*, miért kell minden örömben öröm-cseppnek is lenni? A mai nap olyan szép volt, egyike legszebb napjainknak, melyeket eddig átéltem és megis . . .

— *Kebed* nehéz, örömd nem teljes, bánit valami, szólt közbe *Aspermont*.

— Ugy van, kedves aógorom. Bánit az, a mit Magyarországra jöttöm alkalmával birtokaimon és a nép közt láttam. Birtokaim, váraim, kastélyaim elhanyagolva vannak. A föld zsirja kivéve, az erdők kiirtva, a granáriumok üresen. A nép, ez a jámbor és becsületes magyar nép, roskadásig megrakva terbekkel. Császári katonaság ül a nyakán; de ott fészkel minden váramban, falvaiban és a városokban, mintha Magyarország az osztrák császár által megszállott tartomány volna. A császári katouák lopnak, zsarolnak, önkénykednek. A nép panaszsza van tele, nyög, huz, robotol a németnek és nincs a ki panaszát meghallgassa, a ki baján segítse. Én istenem, én istenem, mivé lett az én szép hazám!

— Én régóta tudom, hogy így van. Szomoruan kellett tapasztalnom nekem is mindazt, a mit éles szemeid most szintén észrevettél. Ezen segíteni azonban egyelőre nem lehet. Nagykorosításodat is csak nagy ügygyel-bajjal vittük keresztül. Lipót császár a felesége és *Kollonics* bibornok befolyása alatt áll, azok pedig — vagonod miatt — halálos ellenségeid.

— Tudod e *Aspermont*, szól az ifju s szeméi megvillámlanak, én nem tőrüm ezt a szegénytelen és szomorú helyzetet. Váramból, uradalmamból pusztuljanak a császár katonái, körülöttem ne kémkedjék egy császári zsoldos sem.

— Fájdalmas öntudat, hogy felügyelet alatt állunk s tetteinket száz és száz szem leli. Miudazonáltal fogadd jó arczszal a keserü poharat, lassan, lassan elérkezik a cselékvés ideje s felszabadítjuk magunkat a nyög alul.

Azután, mint *Rákóczi* „*Önéletrajzában*“ megörökíté, *Aspermont* szórol szóra így folytatja:

— *Vigyázz*, utolsó sarja vagy fényes nemzetségednek, melynek a *Hababurg-ház*, a kormány rendszere és a magyar nemzet között fennálló kibékíthetlen ellentétek, esküdt ellensége. Kivált mig nőtlen vagy és nincs családod, melyet féltened kell; az udvar minden tetteiben, minden lépésében a maga és érdekei elleu irá-

— **Exhumálás.** Utolsó előtti számunkban hirt adtunk arról a feloszlásnak induló hulláról, melyet Barát-majornban egy árokban találtak. A hullában valami Brenner Mihály hülye egyént ismerték fel földi maradványait el is temették. A törvényszék azonban ama körülmény kiderítése végett: nem-e esett az illető gyilkosság áldozatát — exhumálását elrendelte, mely tegnap szombaton a helybeli kir. járásbírósa által fogantatva is lett.

— **Roncsló toroklob** egyes esetei morútk fel — mint a megyei főorvoshoz bejelentették — Vörösvá-gáson.

— **Sertésorbánc.** Lékán és környékén a sertések között kiütött az orbánc-betegséget hivatalosan konstata-lták.

— **A Millenniumi magyar-osztály sorsjegyek,** mai hirdetésünk szerint, helyben Kőszegi József könyvkeres-kedésében kaphatók, hol annak idején a sorshuzás-szám-jegyzéke is betekinthető lesz.

Báli selyemszöveteket 35 krtól 14 frt 65 krig méterként — valamint fekete, fehér, színes, Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krig, méterként sima, csikos, kockázott, mintázottak, damaszt s. a. t. (mint egy 240 különböző minőség és 2000 szín és mintázatban s. a. t. postaber és vámentesen a házhoz szállítva mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. kir. udvariszállító) selyem-gyára Zürichben. Svajczba címzett levelekre 10 kros, levelező lapokra 5 kros belyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

— **Uj banküzlet.** A Schröder Rob. Th. cég, egyike a legelőkelőbb lotto- és bankcégeknek a kontinensen, most Budapesten is alapított üzletet, hogy Magyaror-szágon nagyterjedelmű banküzletet folytasson. Szolid voltáért ezt a céget mindenütt kedvelik s így bizonyára rövid időn hazánkban is sok híve lesz. A Schröder Rob. Th. cég egyelőre a Magyar osztálysorsjáték felárúsítójá-ként fog szerepelni. A külföldön, hol az osztálysorsjáték fénykorát éli, előszeretettel vásárolnak sorsjegyeket a Schröder-cégnél, mert a legtöbb főnyeremény az e cég-nél vásárolt sorsjegyekre esett. Az utóbbi időben is sok nagy nyereményt fizetett ki a Schröder cég vevőinek, köztük egy 600,000, egy 400,000, négy 300,000, három 200,000, két 150,000 márkásat s ezenkívül még sok nagyobb összegű nyereményt. A Schröder Rob. Th. cég banküzlete Budapest, Károly-körút 28. sz. alatt van.

Irodalom és művészet.

— **Milleniumi történet.** Az Athenaeum r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tíz kötetes nagy munkának (milleniumi kiadás) harmadik kötetéből, mely az Anjouk-korának leírását tartalmazza Pör Antal kitűnő történetírónk tollából, most kerültek könyvpiaçra az imént megjelent 38., 39. és 40-ik számú füzetek, melyek bizonyára nagy figyelmet fognak kelteni pazar kivitelű műmellékleteikkel és pompás szövegképekkel, melyek az élekt tollal és banalita-s tárgyismerettel megirt szöveget illusztrálják. Min műmellékletek vannak a füzetekhez csatolva: „Zara nyozott igyekezetet vél rejteni. És azért nem lesz taná-csos állandó lakosodat Magyarországon ütni fel, vagy itt huzamosan időznöd, — a mi máskülönben ugy az illendőség, mint a hasznosság, nevezetesen egy nemzeted rokonszenvének s bizalmának megnyerése valamint el-hanyagolt, kizsárolt uradalmának jobb hozatala végett o'y szükséges volna.

Rákóczi Ferencz tágra nyitott szemekkel meredt sógorára:

— Távozzam hazámból, onnan, hova esztendők óta epedve vágyakoztam? mondja az ifju megdöbbenve. Soha, soha többé kedves Aspermont, vagy legalább egye-lőre nem!

— Meg kell tenned, én mondom neked, én, a te legjobb barátod.

— Miért hortál akkor ide? Mi értelme volt a főispáni beiktatásnak, a népek felzaklatásának, az öröm-nek, a vigalomnak? Miért mutattad meg az ígért föld-dét, ha szent határáról vissza kell fordulnom?

— Azt hittem birtokaid átvételére bátran haza-jöhetsz. Ámde megérkezted óta mit tapasztalok? A nép, sőt maga a nemesség felszabadítottját üdvözli bönned. A magyar nemzet hangulata tükön forrong, boszuért liheg, elrejtett szabadságát kívánja vissza s csak zászlótartóra, csak vezetőre vár. Te, kedves Ferenczem, hi itthon maradnál, méltóan hős anyád és dicső atyád nagy nevéhez, hezedbe ragadnál azt a zászlót s vakon rohannál a veszedelembe.

— Ha a nép velem, ki ellenem? szolt Rákóczi lelkesülten.

— Az erő és hatalom. Az udvar mindenről érte-sülve van, naponta mennek hozzá a titkos jelentések, máris gyanus szemekkel nézik itt tartózkodásunkat. Nevedben varázserő rejlik, a mai főispáni beiktatásnál tapasztalt lelkesedés könnyen kicsaphat medréből és kész a forradalom, a lázongás!

— Előbb-utóbb ki kell törnie, a magyar ember nem született rabzolgának, tépje szejjel bilincseit, legyen szabad, mint azelőtt és én kardommal, véremmel, va-gyonommal támogatom a magyar nemzet szabadságát!

— Tudom, s azért foltelek.

— No féltseél, jó rokon. A magyar nép megérett már arra, hogy saját lábán járjon.

— A nép megérett igen; de a körülmények még

ostroma* Tintoretto világhírű festménye után, melynek eredeti-je Velenczében, a dogek palotájában őrzitetik, továbbá a „Liber de septem signis” című kéziratról „Borbála királyné, mint Venus”; ezen kívül Matejkonak képei után Nagy-Lajos király és „III. Kázmér lengyel király” valamint „Hedvig lengyel királyné” arcképei; az ambrazi gyűjteményből „IV. Rudolf osztrák herceg” arcképe és „A Szent-György vitézek rendjének szabályai 1326-ból” — rendkívül szép kivitelű hasonmás a magyar nemzeti múzeumban őrzött eredeti után. A számos szövegkép felsorolása hosszadalmas lenne, de a szövegképek közül mégis ki kell emelnünk Székely Árpád eredeti rajzait; az egyik „Nápoly, a Castel Nuovo és Castel San'Elmo”, a másik „A capuai kapu Nápoly-ban”; „Bologna”, „A város háza Padovában”, továbbá nagyon sikerültek „Canosa” és „Salerno” tájképei; az „Aquila-i síkság”; „Szent-Simon koporsója Zárában” és „Nagy-Lajos fogadalmi képe” a máriacelli templom kincstárában stb. A 39-ik füzetben megkezdődik az „Anjouk-korának” negyedik könyve, mely „Magyar-ország fénykorának” leírása. Ez a korszak reánk nevezve annyiban is érdekes, me t a renaissance-korszak, mely a következő században egész Európát megújította, itt indul meg Magyarországon. Ugyancsak akkor jelennek meg a hódító törökök először az alduai vidékeken, a honnét aztán a következő századokban lángba borítják Európa keletét. A díszes füzetek ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr., felévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet kapnak.

— **A szelvényben kedvelt és ismert szépirodalmi és ismeretterjesztő „Képes Családi Lapok”** címet viselő hetilap 17 ik évtolyamának utolsó negyedében két eredeti regény közlését kezdi meg. Mindkét regény a ma-gyar társadalmi életet festi, meg pedig avatott tollal. Az egyik regény Rudnyánszky Gyula jóles költonk és írók műve, a másik a Képes Családi Lapok olvasói előtt szintén ismert író Miskolczy Henrik tollából ered. Ezenkívül az okt. — deczemberi évnegyedben hozni fog kiváló költők, koltonk, írók és írónőktől szebbnél-zsebb közleményeket. A „Képes Családi Lapok” előfizetési ára egész évre 6 frt; felévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Mutatványszámokat ingyen küld a kiadóhivatal mindazoknak, kik legelőszörben egy levelezőlapon hozzá fordulnak. Kiadóhivatal Budapest V. Vadász-utca 14 sz. saját házában.

— **A „Szalai-Baróti „Magyar Nemzet Története”** cz. műből most jelen meg a 22-dik füzet, mely az An-jouk korából Maria és II. vagy kis Károly király uralkodásáról áttérve, Zsigmond király uralkodása története elbeszélésebe fog bele a híres történet tudós, a munka eredeti szerzője: Szalay József dr. A füzet képei a kö-vetkezők: Maria és Erzsébet királynők Nagy Lajos sírjánál. Erzsébet királyné felajánlja Szt. Simon kopor-sóját. Hedvig királyné, Maria királyné pecsétjének elő-lapja. Maria királyné pecsétjének hátlapja. Maria király-nó arany penze. Maria királynó karperece. Kis Karoly pecsétjének előlapja. Kis Karoly pecsétjének hátlapja. Maria királyné koronája. Zsigmond király aranypenze. Törökök. Janos burgundi herceg és nevesai gróf pe-csetje. Nikápoly. Venczel római és cseh királypenze.

— **II. Rákóczy Ferencz,** történeti regény, Boross Vilmostól. A fővárosi hírlapiról kar egyik régi és kitűnő tagja, Boross Vilmos, — kinos történeti művei száz és százszor példányban forognak a magyar nép kezén — nagy meglepetést szer-zett a magyar közönségnek. Csöndben, minden előzetes híresztelés nélkül felkutatva és összegyűjtötte a nagy Rákóczy Ferencz és

korára vonatkozó összes adatokat és ezekből egy olyan történeti regényt irt, melyet minden magyar ember örömmel üdvözöl és egyik legbecsebb könyvének fog tekinteni.

Ilyen lelkiismeretes hűséggel, hazafias lelkesedéssel és za-matos magyar irályalet történeti regény évtizedek óta nem jelent meg a magyar könyvpiaçon.

Boross Vilmos „II. Rákóczy Ferencz” című regénye egy új kultuzsi fog teremteti, a Rákóczy-kultuzst, s ha ezen eszme, melyet komoly akademikusok és publicisták esztendők óta vi-tatnak, tettet őlt, vagyis: ha a magyar nemzet szíve most meg-dobban, és végre sikeres mozgalmat indít, hogy Rákóczy Török-országban parladozó hamvai hazahozassanak, kétsédtelenül Boross Vilmos érdeme.

De érdemül tudjuk be Boross Vilmosnak azt is, hogy „II. Rákóczy Ferencz” című regényével, mely a magyar népnak van ugyan szánva, de a mely irodalmi becsénél fogva a legkényesebb ízlést is kielégíti, halálos csapást mért a gombamódra elterjedve volt rémregényekre, melyeknek egyetlen pusztítója hazánkban hosszú idők óta Boross Vilmos volt.

Lapunknak mai „Tárca” rovatában különben külföldi mutatványt a műből megíthető úgy a regény költői szépsége, zamatos irálya, hazafias szelleme és irodalmi értéke.

E regényben II. Rákóczy Ferencznek, a nagy szabadság-hősnak és kortársainak dicsőégteljes, szomorú és viziontságos élete tárul az olvasó elé. Láttja Rákóczit édes anyjától, a hős Zrínyi Ilonától elszakítva a jezsuiták kolostorában; látja Rákóczit hős szerelemre gyuladni a lilomszolidágú, hátorlelkű és fenkölt szellemű Darmstadt Magdaléna hercegnő iránt, kitől I. Lipót császár könyörtelen neje, Eleonora elszakítja; látja Rákóczinak a hősies fejedelem leányával, Amália hercegnővel kötött házassá-gát és nyugodt családi életét, melyet feldul a kaján ellen és börtönbe hurcoltatja az ifju férjét.

Látja és élvezi e regényben Darmstadt Magdaléna hercegnőnek, a császárné által holtnak híresztelt elhagyott menyasszony-nak önfelelő szerelmét, emberfeletti és csakis a szerető szív által vezérelt bámulatos működését az udvarnál, csatákban és börtönökben, — Rákóczy és a magyar szabadság érdekében.

Rákóczi Ferencz fogsága és szabadulása a bécsujhelyi börtönből, — véros csatái, — hőstettei, — fonyos udvara, — tábori élete, — generálisainak és kuruzsainak vitázásai, — a magyar szabadság ügyének felragyogása és elbukása, Rákóczi Ferencz szerencse csillagának aláhanyatlása, — Rákóczi utazásai Olasz-, Francia-, Német-, Angol-, Lengyel- és Oroszországban, — buj-dosása törökföldön, szírá, örömtelen és romote élete a száműze-tésben, valamint szomorú és gyászos halála részletesen, rendkívül érdekfeszítő modorban és költői szépséggel vannak megírva a je-len műben.

Mind ez azonban csak egyik részét képezi Boross Vilmos nagybecsű munkájának.

„II. Rákóczy Ferencz” című történeti regényben Zrínyi Ilonának a munkácsi vár világhírű asszonyának, férjének, a hir-neves Tokolyi Imrénének gróf Bercényi Miklósnak, báró Károlyi Sándornak, Bottyán Jánosnak, Rákóczi vitéz hadvezéréinek: Mikos Kelemennek, a költőnek, Rákóczi Juliának, a fejedelem nővéré-nek, I. Lipót- és I. József császár és királyoknak, a ravasz gróf Kollonics Lipót bitornokának, a kezgyetlen és vérszopó Caraffa Antal és Heister osztrái tábornokoknak, Czinka Pannának, a szép cigányleánynak, ki hegedűjének varázsszával a fejedelmet szerelemre, táborát pedig hősi tettekre ragadta, nemkülömben Rákóczi Ferencznek többi nevezetes kortársainak élete és tettei, ugyszintén XIV. Lajos Francia királynak, Rákóczi rokonának és barátjának káprázatosan fénylő udvara is megörökítve vannak.

Különösen elragadóan szép részletek II. Rákóczy Ferencz, Magdaléna és Amália hercegnők, gróf Bercényi Miklós, Mikos Kelemen, I. József király és Czinka Panna szerelmi történetei s a milyen remek részletek ezek, épen olyan idegrázók Caraffa és Heister tábornokok iszonyu vérgörgője Magyarországon.

A szív és lélek minden öröme és gyönyörűsége, minden borzalma, rettegése s szomorúsága benne van e történeti regényben.

Ez a mű megtanít hazát és hitves szeretőt, hazáért és szerelmért élni, szenvedni, áldozni és meghalni!

A regényt Székely Aladár budapesti könyvkiadó adta ki, nagy gondnal és költséggel. A mű rendkívül díszes színes borítéku füzetekben jelenik meg hetenkint 2-szer. A füzeteket Madarász Viktor és Benczur Gyula hírneves festőművészek képei díszítik. Egy-egy füzet ára 12 kr., mely hallatlan csekély árat alig mér-ték leírni. Megrendelhető minden könyvkereskedőnél és könyv-ügynöknél, valamint a kiadónál: Székely Aladárnál, Budapeston, Erzsébet-körút 32. szám alatt.

Hirdetések.

3 arany. 15 ezüst-rem 12 dísz-es elismerő okmány.	Kwizda Ferencz Yános Kwizda-féle	Védjegy. Védjegy.
3 arany. 15 ezüst-rem 12 dísz-es elismerő okmány.	Restitutionsfluid	román kir. udv. szall. to.
Tessék a fő-nobbli védjegyre ügyelni a vtel-nél határozottan kifejezni: Kwizda-féle Restitutionsfluid	cs. és k. kiv. szab. mosóvíz lovaknak. Egy palackkal frt 1 40 o. é. több mint 30 év óta udv. istállóknak vala-mint katonai és polgári nagyobb istállóknak is, használatban: anyagból erőfeszítések előtt és után erősítővel; továbbá fczamadások, randaások az ínak merevsége a mási ily alkalmaznál; képesteri a lovat kiváló telje-sítményekre idomításnál.	Kapható a győgyezteté- rakban és drogistáknaál.

50 énnél tovább elismert legjobb mosószappan!	
APOLLÓ-SZAPPAN	
Csak valódi aTentebbi jeggyel Utánzás ellen intetik.	

